

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 208

**Kahire'deki Dörtlü Toplantı
Orta Doğu İçin Ne İfade
Ediyor?**

**Göçün Jeopolitik Realizmi:
Belçika'nın Taliban Heyetine
Vize Onayı ve Avrupa
Değerlerinin Paradoksu**

**Tahran'dan Hürmüz İçin Yeni
Rota Kararı**

**Gdansk Zirvesi 2026:
Ukrayna'nın Yeniden
Yapılanması ve Varşova ile
Derin Çatlak**

**Orta Koridorun Geleceği: AB-
Türkiye İş Birliğinde Yeni Bir
Dönem**

**Geleceğini Düşünen Kitanın
Yeni Sınavı: İngiltere'nin
"İmtiyazlı" Dönüş Senaryosu
ve Avrupa'nın Ortak Güvenlik
Arayış**

**Kahire'deki Dörtlü Toplantı
Orta Doğu İçin Ne İfade
Ediyor?**

**BM Raporu: Uluslararası
Örgütlerin Soykırığa Tutumu ve
Reform İhtiyacı**

**Washington'da İsrail-Lübnan
Çerçeve Anlaşması**

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Kahire'deki Dörtlü Toplantı Orta Doğu İçin Ne İfade Ediyor?

Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında mart ve nisan ayları boyunca sırasıyla Suudi Arabistan, Pakistan ve Türkiye'de üç kez yapılan diplomatik görüşmelere 21 Haziran'da bir yenisi daha eklendi. Bu seferki görüşmeler Kahire'de gerçekleştirildi ve daha öncekiler gibi dışişleri bakanları toplantısı düzeyinde yapıldı. Buna ek olarak bir gün önce Hakan Fidan, Faysal bin Ferhan ve Trump'ın Arap-Orta Doğu İşlerinden sorumlu kıdemli danışmanı olarak görev yapan Massad Fares Boulos'un da katıldığı, Libya meselesini ele almak üzere bir toplantı daha düzenlendi.

Toplantının ana eksenini İran dosyası iken Gazze, Libya ve Afrika'daki meseleler de ele alındı. Bu durum ise dörtlünün belirli periyodlarla toplantıları yinelediği de göz önüne alındığında bölgesel ittifakı güçlendirmek ve istikrara kavuşturmak amacı doğrultusunda bir adım olarak görülebilmektedir. Diğer bir yandan ise Boulos ile gerçekleştirilen oturum ABD'nin de bölge ülkeleriyle aktif iletişimde olduğunun göstergesidir. Ancak iki ayrı toplantı olması aynı zamanda iki farklı gündem olduğunun da göstergesidir. Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan ve Pakistan kendi gündemlerine sahipken ABD yalnızca meselenin Libya ayağına dahil olmuş

görünmektedir. Türkiye açısından baktığımızda ise, toplantı sonrası Hakan Fidan'ın konu ile ilgili açıklamaları bu ülkelerin nüfus, coğrafya ve kapasitelerine vurgu yaparak bu ittifakın neden olması gerektiğini ve bu ülkelerin neden bu görevi üstlenmesi gerektiğini vurgular niteliktedir. Nitekim, toplantılar sadece ABD-İsrail-İran savaşının görüşüldüğü toplantılar değil, Orta Doğu'da iç aktörler olarak bölgede etkin ve iş birliği içerisinde olmayı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen ittifaklar olarak görülmektedir. Bu sebepten toplantının kapsamı bu kadar geniş tutulmuş ve bölgedeki diğer sorunlar da görüşülmüştür. Bu toplantılarda Türkiye'nin rolü ise ilişkileri kurucu önemdedir. Tüm bu yönlerine baktığımızda Kahire toplantısı sadece İran meselesinin ele alındığı bir toplantı değil daha geniş ve uzun soluklu, bir amaca yönelik, Orta Doğu'da bölgesel istikrarı sağlama ve bölgenin gündemini bölgenin aktörlerinin belirlemesini sağlamaya yönelik adımlardan biri olarak görünmektedir. Görüşmelerin ise bu dört ülke arasında yapılması kapasiteleri dikkate alındığında stratejik olarak oldukça önem arz etmektedir.

Tahrann'dan Hürmüz İçin Yeni Rota Kararı

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

İran ve ABD arasındaki müzakere süreci kapsamında savaşın durdurulması ve sorunların görüşmelerle çözülmesini öngören 14 maddelik bir mutabakata varılmıştı. “İslamabad Mutabakatı” adı verilen zapt, Lübnan dahil savaşın bitmesi ve boğazın açılmasını öngörüyordu. Yürürlüğe giren zapt 60 günlük müzakere sürecini de başlatmış ve ilişkilerin normalleşmesi için bir umut olmuştu.

Anlaşma sonrası boğazdan çıkmak isteyen gemilerle artan trafik sonucu İran devlet ajansı IRNA tarafından bir uyarı yayımlandı. Bu uyarıda boğazdan geçiş için tek yetkili rotanın İran İslam Cumhuriyeti tarafından ilan edilen rota olduğu belirtildi.

Umman’ın BM destekli yeni güzergahını kullanarak Hürmüz Boğazı’ndan geçen bir yük gemisine 25 Haziran Perşembe günü bir mühimmat isabet etti. Yapılan ilk açıklamalarda herhangi bir can kaybı veya çevre kirliliği yaşanmadığı belirtildi. Kuru yük gemisi, günün erken saatlerinde İran Devrim Muhafızları’nın izinsiz geçen gemilerin vurulacağına dair yapılan tehdidin ardından 7,5 mil deniz mili açığında vuruldu.

Boğazda olan bir gemide kaydedildiği düşünülen, doğrulanmamış bir kaynağa göre, “Yalnızca IRGC izniyle, belirlenen rotalardan geçiş yapın. İzin yoksa, AIS kapalıysa ya da rota dışındaysanız sonuçlarına katlanırsınız” ifadelerinin kullanıldığı bir radyo anonsu sosyal medyada paylaşıldı.

Yaşanan bu kritik olay mutabakatın kağıt üzerinde filizlenen normalleşme umudunu fiilen zorladığının somut bir örneği. İran’ın boğaz üzerinde elde etmeye çalıştığı hakimiyetin ne kadar katı sınırlarla elde edilmeye çalışıldığı görülebilir. Zira boğaz üzerinde, savaş sonrası dönem için bakıldığında, verilecek herhangi bir tavizin başka bir tavizi doğurmasına ihtimal verilmesi önlenmeye çalışılıyor.

Orta Koridorun Geleceği: AB–Türkiye İş Birliğinde Yeni Bir Dönem

Avrupa Birliği, Brüksel’de “Orta Koridor” boyunca ulaşım, enerji ve dijital altyapı projelerini hızlandırmayı amaçlayan yeni bir “Bağlantısallık Gündemi Platformu” başlattı. Platformda Türkiye’yi temsilen Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, AB Komisyonu’nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Marta Kos ile birlikte Türkiye’nin yıllardır merkezinde yer aldığı Orta Koridor Projesi’ni AB-Türkiye iş birliği perspektifinde ele aldı.

Orta Koridor'un son yıllarda yeniden önem kazanmasının temel nedenlerinden biri Avrupa Birliği'nin küresel ölçekte alternatif ticaret ve ulaştırma ağları oluşturma hedefidir. Bu doğrultuda Avrupa Birliği tarafından 1 Aralık 2021 tarihinde "Avrupa Birliği Küresel Geçit" (EU Global Gateway) girişimi başlatılmıştır. Dijital teknoloji, enerji, taşımacılık, sağlık, eğitim ve araştırma sektörlerindeki özel ve kamusal altyapı yatırımlarını sürdürülebilirlik çerçevesinde desteklemeyi amaçlayan bu proje kapsamında, 2021-2027 yılları arasında yaklaşık 300 milyar avroluk yatırım yapılması planlanmaktadır. Çevrenin korunmasından tedarik zincirlerinin güçlendirilmesine kadar küresel sorunların çözümüne katkı sunmayı amaçlayan girişim, birçok uzman tarafından Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'ne (BRI) Avrupa'nın cevabı olarak değerlendirilmektedir. Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridoru (Orta Koridor), tarihi İpek Yolu'nun canlandırılması projesinin en önemli bileşenlerinden birini oluşturmakta ve Çin'den başlayarak demiryolu ve karayolu bağlantılarıyla Orta Asya'ya, sırasıyla Kazakistan güzergâhı üzerinden Hazar Geçışı kullanılarak Azerbaycan ve Gürcistan rotasını takip ederek Türkiye'ye, Türkiye üzerinden ise Avrupa'nın diğer ülkelerine uzanmaktadır. Bahsi geçen plan, Çin'in İpek Yolu'nu yeniden canlandırmak amacıyla hayata geçirdiği Kuşak ve Yol Girişimi'ne karşı Türkiye tarafından 2013 yılında somut bir strateji olarak ortaya konulmuştur. Ayrıca Çin'den Avrupa'ya bir yıl içerisinde taşınan yaklaşık 10 milyon konteynerin yüzde 96'sının deniz yolu ile sevk edilmesi nedeniyle Orta Koridor, başta denize

çıkışı olmayan ülkeler olmak üzere birçok ülke için ulaştırmada önemli bir alternatif güzergâh oluşturmaktadır. Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Avrupa'nın alternatif ticaret koridorlarına olan ilgisinin artması da bu güzergâhın stratejik önemini daha görünür hale getirmiştir. Koridorun önemli transit merkezlerinden biri olan Türkiye'nin bu girişimdeki stratejik rolünü yeniden pekiştirdiğini söyleyebiliriz. Geçmişten günümüze Asya ve Avrupa kıtaları arasında köprü ülke görevinde bulunması, bu koridor bünyesinde Avrupa Birliği ile gerçekleştireceği potansiyel iş birliklerinin lojistik açıdan küresel ölçekte önem arz edebileceğini göstermektedir.

Bağlantısallık Gündemi'nin uygulanmasını desteklemek amacıyla Avrupa Komisyonu, Karadeniz bölgesi ve Güney Kafkasya genelinde ulaşım altyapısı, sınır geçiş noktaları ve ticaretin kolaylaştırılması için yaklaşık 2 milyar avroluk yatırım yapılmasını öngören uluslararası finans kuruluşlarıyla niyet beyanları imzaladı. Bu yatırımların sınır ötesi bağlantıları iyileştirmesi ve koridor boyunca ticareti kolaylaştırması beklenmektedir. Özellikle AB standartlarıyla uyumlu demiryolu ve gümrük sistemlerinin yaygınlaştırılması önerilirken, Türkiye'nin Avrupa ile Orta Asya arasında yalnızca coğrafi bir köprü değil, aynı zamanda teknik ve kurumsal entegrasyonun da merkez aktörü olması hedeflenmektedir.

Bu çerçevede Brüksel'de başlatılan yeni Bağlantısallık Gündemi Platformu yalnızca ulaştırma ve altyapı yatırımlarını hızlandırmayı amaçlayan teknik bir girişim olarak değil, aynı zamanda Avrupa Birliği'nin Orta Asya ve Güney

Kafkasya'ya yönelik uzun vadeli jeoekonomik vizyonunun bir parçası olarak değerlendirilebilir. Türkiye ise sahip olduğu coğrafi konum, gelişmiş ulaştırma altyapısı ve bölgesel bağlantıları sayesinde bu vizyonun merkezinde yer almaktadır.

Washington'da İsrail-Lübnan Çerçeve Anlaşması

Washington'da 26 Haziran 2026 tarihinde ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio'nun arabuluculuğunda imzalanan İsrail-Lübnan çerçeve anlaşması, iki ülke arasındaki gerilimi azaltmaya yönelik dikkat çekici bir girişim olarak öne çıkmaktadır. Uluslararası basında genellikle olumlu bir adım olarak değerlendirilse de anlaşmanın kapsamı ve uygulanabilirliği konusunda soru işaretleri devam etmektedir. Metin, yalnızca sınır güvenliğini düzenleyen bir düzenleme değil, aynı zamanda bölgedeki diplomatik temasların yeniden şekilleneceğine işaret etmektedir. Bu gelişme Türkiye açısından da dolaylı etkiler yaratabilecek niteliktedir. Doğu Akdeniz'de görece bir istikrar ortamının oluşması, deniz ticareti ve enerji hatlarının güvenliği açısından bazı fırsatlar doğurabilir. Bu durum, Türkiye'nin enerji taşımacılığı ve bölgesel ticaret içindeki rolünü destekleyebilir. Ayrıca Lübnan'da güvenlik koşullarının

iyileşmesi, yeniden imar sürecine yönelik faaliyetlerin artmasına ve Türk şirketlerinin bölgede daha fazla ekonomik faaliyet yürütmesine imkân sağlayabilir. Bununla birlikte anlaşmanın sahaya nasıl yansıtacağı belirsizliğini korumaktadır. Anlaşmanın imzalandığı gün İsrail ordusunun Güney Lübnan'daki bazı yerleşimlere tahliye uyarıları içeren bildirimler atması, sahadaki durumun hâlâ gergin olduğunu göstermektedir. Bu tür gelişmeler, diplomatik metin ile askeri gerçeklik arasındaki farkın devam ettiğini ortaya koymaktadır. Anlaşmanın Lübnan açısından bazı kazanımlar doğurma ihtimali bulunmaktadır. Güney sınırında çatışmaların azalması, yerel düzeyde günlük hayatın bir miktar normalleşmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca devletin sınır bölgelerinde daha görünür hale gelmesi, merkezi otoritenin güçlenmesine yardımcı olabilir. Ancak Lübnan iç siyasetinde özellikle Hizbullah'ın sürece nasıl yaklaşacağı önemli bir belirleyici olacaktır. Bu yapının sürecin dışında kalması, iç siyasi dengelerde yeni gerilimler yaratabilir. Öte yandan İsrail'in sahadaki askeri varlığının tamamen ortadan kalkmaması, anlaşmanın kalıcılığına ilişkin tartışmaları canlı tutmaktadır. İran bakımından süreç daha çok bölgesel etkiler üzerinden okunmaktadır. Tahran yönetimi sürecin doğrudan tarafı olmasa da Lübnan'daki müttefikleri üzerinden bölgedeki etkisini sürdürmektedir. Bu nedenle anlaşmanın Hizbullah'ın hareket alanını daraltması, İran'ın Lübnan üzerindeki dolaylı etkisini sınırlayabilir. Buna karşılık, anlaşmanın başarısız olması ya da sahada

uygulanamaması durumunda İran'ın bölgedeki etkisinin yeniden güçlenmesi mümkündür. Bu açıdan süreç, İran için hem risk hem de bir fırsat oluşturabilir. Sonuç olarak Washington'da imzalanan İsrailLübnan çerçeve anlaşması, bölgesel gerilimi azaltma potansiyeli taşısa da sahadaki gelişmelerle sınanacak bir süreçtir. Lübnan'ın iç dengeleri ve İran'ın bölgesel etkisi dikkate alındığında, anlaşmanın kalıcı bir yapıya dönüşüp dönüşmeyeceği önümüzdeki dönemde netlik kazanacaktır.

Göçün Jeopolitik Realizmi: Belçika'nın Taliban Heyetine Vize Onayı ve Avrupa Değerlerinin Paradoksu

Belçika Federal Hükümeti'nin Haziran 2026'da Avrupa Birliği kurumlarıyla göç yönetimi, geri kabul mekanizmaları ve bölgesel güvenlik konularını görüşmek üzere bir Taliban heyetine vize vermesi, Avrupa kamuoyunda ve siyasi çevrelerde önemli tartışmalara yol açmıştır. Brüksel'de gerçekleştirilen teknik temaslar, Afganistan'daki Taliban yönetimini resmentanımayan AB'nin göç politikaları bağlamında nasıl bir angajman modeli geliştireceği

sorusunu yeniden gündeme taşımıştır. Bu gelişme yalnızca Afgan göçmenlerin geri dönüş süreçleriyle ilgili teknik bir mesele değil; aynı zamanda Avrupa'nın normatif değerleri ile güvenlik ve göç yönetimi öncelikleri arasındaki gerilimin güncel bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. AB, Ağustos 2021'de Taliban'ın Afganistan'da yeniden iktidara gelmesinden bu yana kadın hakları, eğitim özgürlüğü ve temel insan hakları alanındaki ihlaller nedeniyle Taliban yönetimini resmen tanımama politikasını sürdürmektedir. Bununla birlikte Afganistan kaynaklı düzensiz göç hareketlerinin devam etmesi ve Avrupa ülkelerinde alınan geri gönderme kararlarının uygulanmasında yaşanan zorluklar, Birliği fiili otoriteyle sınırlı ve teknik temaslar kurmaya yöneltmektedir. Bu bağlamda Belçika'nın vize kararı, AB'nin Taliban yönetimini siyasi olarak tanımadan göç yönetimi ve geri kabul süreçleri kapsamında işlevsel iletişim kanalları oluşturma arayışının bir göstergesi olarak öne çıkmaktadır. Belçikalı yetkililer de söz konusu vize kararının diplomatik tanıma anlamına gelmediğini, yalnızca teknik görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla verilen istisnai bir uygulama olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte AB'nin Afganistan politikası tamamen izolasyona dayanmamaktadır. Birlik, Taliban yönetimini tanımamaya devam ederken Afganistan'daki insani krizin derinleşmesini önlemek amacıyla insani yardım programlarını sürdürmekte ve sahadaki fiili otoritelerle belirli düzeylerde teknik temas kurmaktadır.

Dolayısıyla Brüksel'in yaklaşımı, siyasi tanımadan kaçınırken zorunlu alanlarda sınırlı iş birliğini sürdürmeye dayanan pragmatik bir denge politikası olarak değerlendirilebilir.

Söz konusu gelişme, Avrupa Birliği içerisinde son yıllarda belirginleşen göç politikası ayrışmasının da bir parçasıdır. İtalya, Danimarka, Hollanda ve Avusturya gibi ülkeler düzensiz göçü sınırların dışında yönetmeyi amaçlayan daha güvenlik odaklı yaklaşımları desteklerken; Fransa, İspanya ve bazı Avrupa Parlamentosu üyeleri bu tür politikaların hukuki ve etik sonuçlarına dikkat çekmektedir. Bu pragmatik dönüşüm yalnızca Avrupa'da değil, küresel ölçekte de farklı yorumlara konu olmaktadır.

Çin merkezli analizler ve Rus düşünce kuruluşlarının değerlendirmelerinde, AB'nin Taliban ile doğrudan temas kurmasının jeopolitik zorunlulukların ideolojik tercihlerin önüne geçtiğinin bir göstergesi olduğu ileri sürülmektedir. Öte yandan Taliban yönetimine bağlı Bakhtar Haber Ajansı ise söz konusu ziyareti Afganistan'ın uluslararası izolasyondan çıkması yönünde önemli bir diplomatik başarı olarak sunmuştur. Bu farklı değerlendirmeler, aynı gelişmenin uluslararası aktörler tarafından ne kadar farklı perspektiflerden okunabildiğini göstermektedir. Gelişmenin Türkiye açısından da önemli sonuçları bulunmaktadır. Avrupa ile Asya arasında kritik bir geçiş güzergâhında yer alan ve milyonlarca sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye, AB'nin göç politikalarındaki dönüşümleri yakından takip etmektedir. Taliban ile kurulacak

olası geri kabul mekanizmalarının başarılı olması halinde, Afgan düzensiz göçmenlerin Avrupa'dan doğrudan Afganistan'a gönderilmesi kolaylaşabilir. Bununla birlikte Afganistan ile Avrupa arasında doğrudan geri kabul mekanizmalarının kurulması, Türkiye'nin göç yönetimindeki stratejik önemini tamamen ortadan kaldırmayacaktır. Zira Afgan göçü dışında Suriye, Irak ve Afrika kaynaklı düzensiz göç hareketleri Ankara'nın Avrupa göç mimarisindeki merkezi konumunu korumaya devam etmektedir. Bununla birlikte Avrupa Dış İlişkiler Konseyi ve Göç Politikaları Enstitüsü'nün çalışmalarında da dikkat çekildiği üzere, AB'nin göç yönetimini giderek daha fazla üçüncü ülkeler üzerinden yürütme ve dışsallaştırma eğilimi uzun vadeli sonuçlar doğurma potansiyeline sahiptir. Bu yaklaşımın kurumsallaşması, 2016 AB-Türkiye Göç Mutabakatı'nın geleceği, yük paylaşımı mekanizmaları ve Türkiye'nin Avrupa göç mimarisindeki rolü hakkında yeni tartışmaları beraberinde getirebilir. Ayrıca Avrupa'nın kaynak ülkelerle doğrudan geri kabul mekanizmaları geliştirmesi, Türkiye'nin transit ülke konumunu belirli ölçüde dönüştürebileceği gibi Ankara'nın göç diplomasisindeki pazarlık kapasitesini de etkileyebilir. Belçika'nın Taliban heyetine vize vermesi, Avrupa Birliği'nin göç yönetiminde karşı karşıya kaldığı temel ikilemi açık biçimde ortaya koymaktadır. Bir yanda insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

gibi normatif ilkeler; diğer yanda ise düzensiz göçü kontrol etme ve sınır güvenliğini sağlama amacı bulunmaktadır. Söz konusu gelişme, AB'nin Taliban yönetimini tanıdığı anlamına gelmemekle birlikte, Birliğin göç yönetimi alanında daha pragmatik ve sonuç odaklı araçlara yöneldiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu süreç, Avrupa Birliği'nin gelecekte hangi aktörlerle, hangi koşullarda ve hangi normatif sınırlar içerisinde iş birliği kuracağına ilişkin daha geniş bir stratejik dönüşümün işareti olarak okunmalıdır. Taliban örneği, AB'nin güvenlik ihtiyaçları ile insan hakları temelli kimliği arasında kurmaya çalıştığı hassas dengenin önümüzdeki dönemde daha fazla sınanacağını göstermektedir. Özellikle artan göç baskıları ve bölgesel istikrarsızlıklar karşısında Avrupa'nın normatif söylemini ne ölçüde koruyabileceği, yalnızca Afganistan politikası açısından değil, Birliğin küresel aktör kimliğinin geleceği açısından da belirleyici olacaktır.

Gdansk Zirvesi 2026: Ukrayna'nın Yeniden Yapılanması ve Varşova ile Derin çatlak

25-26 Haziran 2026 tarihlerinde Polonya'nın Gdansk kentinde düzenlenen Ukrayna Yeniden Yapılanma Konferansı Ukrayna'nın savaş sonrası toparlanması, altyapısının onarılması ve ekonomik dönüşümü için küresel sermayeyi bir araya getiren en kritik uluslararası etkinliklerden biri olarak başladı. Yaklaşık 5.000 katılımcı ile 1.000 şirkete ev sahipliği yapan bu dev organizasyona normal şartlarda en üst düzeyde katılım beklenirken Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelenskiy ile Dışişleri Bakanı Andrii Sybiha'nın zirveye katılmaması dikkat çekti. Ukrayna heyetine Başbakan Yuliia Svyrydenko'nun liderlik etmesine yol açan bu kararın arkasında, ev sahibi Polonya ile Ukrayna arasında son haftalarda tırmanan ve iki ülke ilişkilerini son yılların en derin diplomatik çıkmazına sürükleyen çok ciddi bir siyasi kriz bulunuyor. İki komşu ülke arasında aniden patlak veren bu şiddetli gerilimin merkezinde, II. Dünya Savaşı dönemine dayanan derin ve sancılı tarihsel hafıza farklılıkları yer alıyor. Kriz, Cumhurbaşkanı Zelenskiy'nin Ukrayna'daki bir askeri birime, ülkede bağımsızlık mücadelesinin ve anti Sovyet direnişin en büyük sembolü olarak kabul edilen Ukrayna İsyen Ordusu'nun (UPA) adını vermesiyle tetiklendi. Ancak Ukrayna için ulusal kahramanlık unsuru olan bu yapı, Polonya cephesinde tamamen farklı bir anlama sahip. Polonya halkı ve yönetimi, UPA'yı 1943-1945 yılları arasında Volhinya

bölgesinde yaklaşık 100 bin Polonyalının katledilmesinden sorumlu tutuyor. Bu hassas tarihi yaranın kaşınması, Polonya kamuoyunda ve devlet kademelerinde çok büyük bir infiale ve diplomatik misilleme dalgasına neden oldu. Tarihsel tartışmaların ardından Polonya Cumhurbaşkanı Karol Nawrocki, tepkisini en üst perdeden göstererek Zelenskiy'ye daha önce verilmiş olan Polonya'nın en yüksek devlet nişanı konumundaki Beyaz Kartal Nişanı'nı geri aldığını resmen ilan etti. Bu hamleye karşılık Zelenskiy de nişanı Polonya makamlarına iade edip Gdansk'taki konferansa katılmayacağını duyurarak Varşova yönetimine çok net bir diplomatik rest çekti. Rusya'nın 2022'deki işgal operasyonunun başlangıcından bu yana Kiev'in en sadık ve en stratejik destekçisi olan Polonya ile Ukrayna arasındaki bu devlet başkanları düzeyindeki kopuş, Batı ittifakında da derin bir endişeyle takip edilmeye başlandı. Cumhurbaşkanı seviyesinde ipler tamamen kopma noktasına gelmişken her iki ülkenin başbakanları sürecin daha fazla kontrolden çıkmasını engellemek adına yoğun bir kriz yönetimi uyguluyor. Polonya Başbakanı Donald Tusk, Zelenskiy'nin zirveye katılmamasını gerilimi daha da tırmandırmaktan kaçınmaya yönelik olumlu bir hareket olarak nitelendirerek tansiyonu düşürmeye çalışırken, konferansın duygusal ve tarihsel kavgalardan arındırılarak tamamen ekonomiye odaklanması gerektiğini savundu. Tusk ayrıca, Varşova ile Kiev arasındaki bu tehlikeli çatlak ve anlaşmazlıkların dünyada en çok Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in stratejik çıkarlarına .

hizmet edeceğini açıkça vurgulayarak Avrupa Birliği'nin de desteklediği uzlaşmacı ve sağduyulu bir diplomatik çizgiye geri dönülmesi çağrısında bulundu. Söz konusu diplomatik gerilimlere rağmen URC 2026 Konferansı Ukrayna'nın iktisadi açıdan desteklenmesi noktasında hayati önem taşıyan uluslararası finansman ve yatırım ortaklıklarına zemin hazırlamayı sürdürmektedir. Zirve kapsamında Ukrayna yönetimi, uluslararası yatırımcılara çok sayıda kalkınma projesi sunarak milyarlarca avro değerinde stratejik anlaşmalara imza atmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda Avrupa Birliği, İngiltere ve uluslararası finans kuruluşları tarafından taahhüt edilen büyük ölçekli hibe, kredi ve destek paketleri ise savaşın tahrip ettiği kritik altyapının onarılması, enerji güvenliğinin sağlanması ve ülkenin uzun vadeli ekonomik dönüşümünün finanse edilmesi amacıyla tahsis edilmektedir. Kısacası bu zirve Ukrayna'nın geleceğinin yalnızca askeri cephede ve ekonomik masalarda değil, aynı zamanda bölgesel ittifakların kırılan diplomatik zeminlerinde de şekillendiğini açıkça göstermektedir. Rus işgalinin başlangıcından bu yana Kiev'in en sarsılmaz müttefiki olan Polonya ile yaşanan bu tarihsel ve siyasi kriz, jeopolitik travmaların stratejik ortaklıkları ne kadar hızlı zedeleyebileceğini gözler önüne sermektedir. Milyarlarca avroluk ekonomik paketler ve altyapı projeleri masada kalmaya devam etse de, devlet başkanları düzeyindeki bu kopuş Ukrayna'nın savaş sonrası toparlanma ve Avrupa entegrasyon sürecini riskli bir siyasi belirsizliğe sürüklemektedir.

Sonuç olarak, her iki ülkenin başbakanları tarafından yürütülen kriz yönetimi tansiyonu düşürmeyi amaçlasa da, bu derin çatlak kalıcı olarak onarılamaması durumunda, Batı ittifakındaki zayıflıkların dünyada en çok Moskova'nın jeopolitik çıkarlarına hizmet edeceği yadsınmaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geleceğini Düşünen Kıtanın Yeni Sınavı: İngiltere'nin "İmtiyazlı" Dönüş Senaryosu ve Avrupa'nın Ortak Güvenlik Arayış

İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma kararının 10. yıl dönümü yaklaşırken, eski AB Başmüzakerecisi Michel Barnier'nin açıklamaları, kıtanın siyasi ve güvenlik mimarisine dair stratejik tartışmaları yeniden şekillendirmektedir. Birleşik Krallık'ta yavaşlayan ekonomik büyüme ve giderek sertleşen göç tartışmaları zemininde, Brexit'in siyasi ve ekonomik etkilerinin çok daha zorlu bir tablo yarattığı görülmektedir. Barnier, İngiltere'nin AB'ye geri dönmek istemesi halinde Schengen bölgesinin dışında kalma ve kendi para birimi Sterlin'i koruma gibi "Brexit öncesi" özel muafiyetlerini sürdürebilmesinin önünde bir engel olmadığını belirtmiştir. İngiltere'nin, yeni üye olacak diğer devletlere dayatılan e dönmeyiEuro bölgesine katılma zorunluluğundan muaf tutulabileceğine yönelik

zorunluluğundan muaf tutulabileceğine yönelik bu yaklaşım, Euro bölgesine katılma zorunluluğundan muaf tutulabileceğine yönelik bu yaklaşım, birlik içi esnekliğin güçlü bir işareti olarak okunmaktadır. Anketler, İngiliz halkının %55'inin AB'ydesteklediğini, ancak eski muafiyetlerin kaldırılması durumunda bu desteğin hızla %35'e gerilediğini göstermektedir. Aynı dönemde yapılan araştırmalara göre, AB vatandaşlarının da üçte ikisi İngiltere'nin birliğe dönüşüne sıcak bakmaktadır. Bu durum, iki aktör arasında uzun vadeli yeni bir uyum için "geniş tabanlı bir uzlaşma" potansiyeline işaret etmektedir. İngiltere ile AB arasında kurumsal geri dönüş ihtimali uzun vadede tartışılrsa da, kısa vadede Brüksel'in İngiltere'ye esneklik göstermesi beklenmemektedir. Barnier, İşçi Partisi lideri Keir Starmer'ın serbest dolaşım kurallarını kabul etmeden ticari ilişkileri derinleştirme hedefini reddetmiştir. Bu katı tutumun temelinde, Avrupa genelinde ve özellikle Fransa'da yükselişe geçen aşırı sağ siyasetin yarattığı siyasi riskler yatmaktadır. Birlik dışındaki bir ülkeye serbest dolaşım kuralları esnetilerek imtiyaz verilmesinin, AB karşıtı milliyetçi grupların eline güçlü bir koz vereceği ve Birliğin varoluşsal bütünlüğünü tehlikeye atacağı Avrupa başkentlerinde hakim olan temel görüştür. Dünyanın daha kırılgan ve istikrarsız bir döneme girdiği uyarısını yapan Barnier, çok taraflı güvenlik stratejilerinin hızla geliştirilmesini önermektedir. Bu doğrultuda, mevcut AB kurumlarından bağımsız olarak çalışacak; İngiltere, Ukrayna, Norveç ve mevcut AB üyelerini kapsayacak yeni bir "Avrupa Savunma ve Güvenlik Konseyi" kurulması fikri gündeme taşınmıştır.

Bu yapının, askeri girişimleri ve yapay zeka gibi yıkıcı teknolojileri finanse edebilmek adına uluslararası ortak borçlanma mekanizmaları kurabileceği öngörülmektedir. Önerilen bu model, kurumsal ekonomik ayrıklara rağmen İngiltere'nin Avrupa'nın stratejik güvenlik mimarisinde kilit ve vazgeçilmez bir aktör olarak konumlandırılmaya devam edeceğini göstermektedir.

BM Raporu: Uluslararası Örgütlerin Soykırıma Tutumu ve Reform İhtiyacı

Haziran 2026 tarihinde BM Bağımsız Uluslararası Soruşturma Komisyonu, İsrail'in Filistinli çocukları kasıtlı olarak hedef aldığını, bunun da Gazze Şeridi'nde soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarına; işgal altındaki Batı Şeria'da ise savaş suçlarına yol açtığını söylüyor. Yeni rapor, İsraili makamların ve güvenlik güçlerinin “yüzbinlerce Filistinli çocuğun ölümüne ve ağır fiziksel ile zihinsel zarara yol açan eylemleri kasıtlı olarak gerçekleştirdiğini” ve bunları Gazze'de Ekim 2025'teki ateşkesten sonra dahi sürdürdüğünü belirtiyor. Komisyon bu eylemlerin “Gazze'de Filistinlilerin geleceğini çocuklarını hedef alarak yok etmeye yönelik kasıtlı bir stratejinin parçası

olduğu” sonucuna varmak için makul gerekçelerin bulunduğunu da ekliyor.II. Dünya Savaşı sonrasında “güvenliği tesis etme ve barışı koruma” mottosuyla inşa edilen Birleşmiş Milletler günümüzde en büyük meşruiyet krizlerinden birini yaşamaktadır. Genel olarak uluslararası örgütlerin ve özellikle Birleşmiş Milletler'in (BM) savaş suçları ve soykırım gibi en tehlikeli insani krizler karşısında caydırıcı yaptırımlar uygulayamayan ve yalnızca “kınama veya durum tespiti” yapan organlara dönüşmesi küresel bir güvenlik sorunu yaratmaktadır. Bu durum sadece İsrail ile yaşanan gerilimin sonucu değil; Bosna'dan Ruanda'ya uzanan kronikleşmiş bir sistem açığıdır. Birleşmiş Milletler 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşme ile soykırımı bir suç olarak yasaklamış ancak uluslararası sistemin anarşik yapısının getirdiği en etkin sonuç olan devletlerin tekil ve güçlü varlığı, sözleşmede belirtilen ve suç sayılan soykırımı tarihin her döneminde gerçekleştirerek insanlığa büyük zararlar vermiştir. Geçmişte Ruanda'da askeri ve siyasi olarak kısıtlanmış uluslararası irade, bugün Gazze ve Filistin topraklarında kendisini “raporlama mekanizmalarının sınırlarına hapsolmuş” olarak göstermektedir. Nitekim BM Komisyonu'nun yayımladığı son rapor, bu yapısal işlevsizliği tesciller niteliktedir.Savaşta hayatını kaybedenlerin %30'unun çocuk olması, açlığın silah olarak kullanılması, operasyonların özellikle yenidoğan ünitelerinin fazla olduğu hastanelere planlanması, topraklardaki okulların %90'ından fazlasının yok edilmesi,

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

bu savaşın sadece bir savaş çizgisinde ilerlemediğini ve bir ırkı yok etmeye yönelik kurgulanan soykırım planı olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu bulguların büyük bir kısmının Birleşmiş Milletler tarafından elde edilmesi ancak en pasif yaptırımların da yine aynı örgütten gelmesi uluslararası örgütlerin “uluslar için varlığını” sorgulatmaktadır. Ancak bu kriz karşısında bir adım olarak kurgulanan raporu hazırlayan komisyonun “BM adına konuşmadığını” belirtmesi ve kararların Güvenlik Konseyi’ndeki (BMGK) veto engellerine takılması, örgütün sorumluluğunu üstünden attığı ve tescillenen savaş suçları karşısında bir kez daha eylemsiz, caydırıcılıktan uzak bir pozisyonda kaldığını göstermektedir. Sonuç olarak özellikle uluslararası örgütlerin, güç siyasetinin uluslararası hukukun önüne geçmesine karşı daha derin ve caydırıcı yaptırımlarla soykırım gibi uluslara; sosyal, psikolojik, ekonomik ve politik zararlar veren büyük trajedileri engellemek için yapısal reforma gitmesi, statüko ve tarihi kararların varlığını korumak yerine adaleti merkeze alacak somut mekanizmaları hayata geçirmesi artık kaçınılmaz bir zorunluluktur.